

28 Публічне управління та адміністрування

Інна Сурай,

доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри публічного управління та адміністрування,

Тарас Вілюра,

магістрант кафедри публічного управління та адміністрування,

Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника

м. Івано-Франківськ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЛІКУВАЛЬНО-ДІАГНОСТИЧНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ

Державне регулювання діяльності лікувально-профілактичних (у тому числі лікувально-діагностичних) закладів України [1], як державних, так і комунальних та приватних, базується на нормативно-правових актах, які ми можемо поділити на такі групи: 1) акти міжнародного права, що імплементовані в українське законодавство; 2) закони України; 3) підзаконні нормативно-правові акти України.

До першої групи нами віднесено, насамперед Декларацію про розвиток прав пацієнтів у Європі (1994), якою визначено вимоги до інформації, що надається пацієнту, і яка має бути вичерпною. У вказаному документі зазначаються умови надання згоди на медичне втручання та умови збереження відомостей про стан здоров'я і будь-яких інших відомостей особистого характеру про пацієнта.

Вагоме значення мають такі міжнародно-правові акти, які прийнято Всесвітньою медичною асоціацією, наприклад Міжнародний кодекс медичної етики (1983), Декларація з прав людини і особистої свободи медичних працівників (1985), Декларація стосовно незалежності і професійної свободи лікаря (1986), Декларація стосовно евтаназії (1987), Гельсінська декларація;

Декларація стосовно трансплантації людських органів (1987), Дванадцять принципів надання медичної допомоги у будь якій системі охорони здоров'я (1983), Заява про використання психотропних засобів і зловживання ними (1983), Декларація про жорстоке ставлення до людей похилого віку і старих (1990), Заява про політику у сфері лікування смертельно хворих пацієнтів, які відчують хронічний біль (1990), Декларація про незалежність і професійну роботу лікаря (1986), Заява про підготовку медичних кадрів (1986) тощо.

До другої групи нами віднесено:

1) Конституцію України (кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування [1, ст. 49], та ін. ст.);

2) кодекси України: Цивільний кодекс України (закріплює право особи на охорону здоров'я, медичну допомогу, отримання інформації про стан свого здоров'я, право на таємницю про стан здоров'я); Господарський кодекс України (визначає основи господарювання закладів охорони здоров'я, питання внутрішнього управління закладом); Кодекс законів про працю України (регулює трудові права працівників); Кримінальний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення (встановлює відповідальність за кримінальні та адміністративні правопорушення у сфері охорони здоров'я);

3) закони України: «Основи законодавства України про охорону здоров'я» (є основним законом у сфері охорони здоров'я та визначає правові, організаційні, економічні та соціальні засади охорони здоров'я в Україні, встановлює основні права та обов'язки пацієнта, види та вимоги до надання медичної допомоги, основи державної політики у сфері охорони здоров'я); «Про ліцензування видів господарської діяльності» (встановлює вимоги до ліцензування господарської діяльності з медичної практики); «Про охорону праці»; «Про інформацію»; «Про екстрену медичну допомогу»; «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення»; «Про охорону дитинства»; «Про лікарські засоби»; «Про психіатричну допомогу»; «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіцит людини (ВІЛ) та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ»; «Про подолання

туберкульозу в Україні»; «Про систему громадського здоров'я»; «Про захист населення від інфекційних хвороб»; «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людини»; «Про донорство крові та її компонентів»; «Про судову експертизу»; «Про метрологію та метрологічну діяльність»; «Про управління відходами».

До *третьої групи* нами віднесено підзаконні нормативно-правові акти, до яких входять: 1) постанови Кабінету Міністрів України (зокрема: від 02.03.2016 №285 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики»; від 15.07.1997 №765 «Про затвердження Порядку акредитації закладу охорони здоров'я»; від 04.06.2015 №374 «Про затвердження переліку категорій законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, що підлягають періодичній повірці»; від 23.05.2001 №559 «Про затвердження переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам, порядку проведення цих оглядів та видачі особистих медичних книжок»; від 2 жовтня 2013 р. № 753 «Про затвердження Технічного регламенту щодо медичних виробів»; від 22.12.2023 №1394 «Деякі питання реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення у 2024 році»); та 2) накази Міністерства охорони здоров'я, які регулюють окремі аспекти діяльності медичних закладів. Ця група є найбільшою за переліком нормативно-правових актів та такою, що найчастіше зазнає змін.

Отже, державне регулювання діяльності лікувально-діагностичних закладів України ґрунтується на нормативно-правових актах України. Ці акти мають розв'язувати, врегульовувати проблемні питання – запити українського суспільства, водночас, дбаючи про забезпечення прав і свобод людини та враховуючи незворотність європейського курсу України [1] відповідати міжнародним нормам права.

Література

1. Про затвердження переліків закладів охорони здоров'я, лікарських посад, посад фармацевтів, посад фахівців з фармацевтичною освітою, посад професіоналів у галузі охорони здоров'я, посад фахівців у галузі охорони здоров'я, посад професіоналів з вищою немедичною освітою у закладах охорони здоров'я та посад професіоналів з вищою немедичною освітою, залучених до надання реабілітаційної допомоги у складі мультидисциплінарних реабілітаційних команд в закладах охорони здоров'я. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 28.10.2002 № 385. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-02#n28> (дата звернення 20.05.2024).

2. Конституція України. Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 20.05.2024).

3. Основи законодавства України про охорону здоров'я. Закон України від 19.11.1992 № 2801-XI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> (дата звернення 20.05.2024).